

ALTE PRAKTIKOS NUOSTATAI

Įžanga

1994 m. ALTE nariai nutarė, jog būtina priimti oficialius Praktikos nuostatus. Juose būtų nustatyti standartai, kurių siektų laikytis esami bei būsiami organizacijos nariai rengdami savo egzaminus, o egzaminų vartotojams jie būtų kaip gairės, nurodančios, ko jie galėtų tikėtis.

Praktikos nuostatai parengti turint prieš akis svarbiausius dokumento įvade išvardytus tikslus: kad būtų galima nustatyti bendruosius kalbos mokėjimo lygius, testai turi būti lygintini tiek kokybės, tiek lygio atžvilgiais, taigi jie turi būti rengiami pagal bendrus standartus. Praktikos nuostatuose ir pateikiami tie standartai, taip pat juose apibrėžiamos kalbos egzaminų rengėjų bei egzaminų vartotojų priedermės.

ALTE praktikos nuostatai

ALTE nariai, būdami egzaminų rengėjai, nori priimti Praktikos nuostatus, kad akivaizdžiai parodytų, kokių standartų jie siekia laikytis, ir įsipareigotų savo darbe jais vadovautis.

Rengiant ir priimant Praktikos nuostatus, būtina išskirti atskiras suinteresuotų asmenų, kuriems rūpi nustatyti ir išlaikyti kalbos egzaminų standartus, grupes. Jos yra tokios: egzaminų rengėjai, egzaminų vartotojai ir egzaminuojamieji.

Egzaminų rengėjai – asmenys, kurie rengia bei administruoja egzaminus, ir tie asmenys, kurie tvarko konkrečias testavimo programas.

Egzaminų vartotojai – asmenys, kurie gali atrinkti egzaminus, užsakyti egzaminų rengimo paslaugas arba egzaminų rezultatų pagrindu priimti sprendimus, turinčius įtakos mokymo(si) galimybėms bei tolesnei karjerai.

Egzaminuojamieji, arba kandidatai, – asmenys, kurie laisva valia arba egzaminų vartotojų nustatyta tvarka laiko egzaminus.

Žinoma, egzaminų rengėjų ir egzaminų vartotojų funkcijos gali iš dalies sutapti, tarkim, tais atvejais, kai valstybinė švietimo sistemos įstaiga užsako egzamino rengimo paslaugas, formuoja rengimo procesą reglamentuojančią politiką ir egzamino rezultatų pagrindu priima sprendimus. ALTE nariai visų pirma yra susiję su egzaminų rengimu ir administravimu. Taigi jie turi priedermių egzaminų vartotojams ir pagaliau egzaminuojamiesiems. Egzaminų vartotojų sprendimai tiesiogiai veikia egzaminus laikančius asmenis, arba kandidatus, todėl šie Praktikos nuostatai taip pat apibrėžia egzaminų vartotojų pareigas.

ALTE nariai įsipareigoja ginti egzaminus laikančių asmenų teises siekdami išlaikyti Praktikos nuostatų standartus keturiose srityse:

- egzaminų rengimo;
- egzaminų rezultatų interpretavimo;
- teisingumo siekimo;
- egzaminus laikančių asmenų informavimo.

Praktikos nuostatus sudaro dvi dalys. Pirmoje dalyje aptariamos ALTE narių priedermės, o antroje – egzaminų vartotojų priedermės.

I dalis. ALTE narių priedermės

Egzaminų rengimas

ALTE nariai įsipareigoja reikiamai informuoti, kad egzaminų vartotojai ir egzaminus laikantys asmenys galėtų pasirinkti tinkamus egzaminus.

Taigi rengdami aptariamuosius egzaminus ALTE nariai įsipareigoja:

1. Apibrėžti, kas vertinama kiekvienu egzaminu ir koks to egzamino tikslas. Apibūdinti, kokiems asmenims egzaminas yra tinkamas.
2. Paaiškinti svarbias matavimo sąvokas tiek detaliai, kad būtų suprantama numatomiems skaitytojams.
3. Aprašyti egzamino rengimo procesą.
4. Paaiškinti, kaip atrenkamas tikrinimo turinys ir tikrinami gebėjimai.
5. Pateikti arba tipiškus egzamino užduočių pavyzdžių, arba išties egzamino užduočių komplektų, užduočių formuluočių, atsakymų lapų, egzaminų vartotojams skirtų leidinių ir rezultatų apžvalgų.
6. Aprašyti, kas daroma, kad kiekvienas egzaminas būtų tinkamas skirtingų rasių, tautinių ar kalbinių grupių asmenims, galintiems laikyti tą egzaminą.
7. Nustatyti ir paskelbti, kokios yra egzamino administravimo sąlygos ir kokių tam reikia gebėjimų.

Egzamino rezultatų interpretavimas

ALTE nariai įsipareigoja padėti egzaminų vartotojams ir egzaminus laikantiems asmenims teisingai interpretuoti egzaminų rezultatus.

Taigi ALTE nariai įsipareigoja:

8. Nedelsdami pateikti lengvai suprantamas egzamino rezultatų apžvalgas, kuriose aiškiai ir tiksliai būtų parodyta, kaip kandidatai atliko egzaminų užduotis.
9. Aprašyti, kaip nustatoma išlaikymo riba ir/arba rašomi pažymiai.

10. Jei išlaikymo riba nėra nustatoma, pateikti egzaminų vartotojams reikiamą informaciją, kuri jiems padėtų, esant reikalui, laikytis aiškios išlaikymo ribos nustatymo tvarkos.

11. Įspėti egzaminų vartotojus, kad vengtų netinkamai naudotis specifiniais ar išankstiniais egzaminų rezultatais.

Teisingumo siekimas

ALTE nariai įsipareigoja, kad egzaminai būtų kuo teisingesni visiems kandidatams, nepriklausomai nuo jų rasės, lyties, etninės kilmės, neįgalumo ir t. t.

Taigi ALTE nariai įsipareigoja:

12. Patikrinti ir pataisyti egzaminų užduotis bei su egzaminais susijusią medžiagą, kad būtų išvengta įžeidžiančio turinio ar kalbos.

13. Numatyti veiksmus, kurie padėtų užtikrinti, kad skirtingas užduočių atlikimas būtų susijęs pirmiausia su vertinamais gebėjimais, o ne su tokiais šalutiniais veiksniais kaip rasė, lytis ir etniškumas.

14. Jeigu įmanoma, neįgaliems kandidatams parengti tinkamus egzaminų variantus ar pritaikyti administravimo tvarką.

Egzaminus laikančių asmenų informavimas

ALTE nariai įsipareigoja egzaminų vartotojams ir egzaminus laikantiems asmenims pateikti toliau apibūdintą informaciją.

Taigi ALTE nariai įsipareigoja:

15. Pateikti egzaminų vartotojams ir egzaminus laikantiems asmenims informaciją, padėsiančią jiems apsispręsti, ar būtent tas egzaminas turėtų būti laikomas, gal – esant galimybei – rinktis kitą, aukštesnio ar žemesnio lygio egzaminą.

16. Supažindinti kandidatus su egzamino turiniu, užduočių formatais, formuluotėmis bei kitais nurodymais ir tinkamomis egzamino laikymo strategijomis. Siekti, kad tokia informacija būtų vienodai prieinama visiems kandidatams.

17. Pranešti kandidatams, ar jie turi teisę gauti užduočių kopijas ar užpildytus atsakymų lapus, pakartotinai laikyti egzaminus, reikalauti darbą pervertinti ar rezultatus patikrinti, ar tokių teisių neturi.

18. Informuoti, kiek laiko rezultatai yra saugomi, ir nurodyti, kam ir kokiais atvejais gali būti pateikiama (ar nepateikiama) informacija apie egzamino rezultatus.

II dalis. Egzaminų vartotojų priedermės

Egzaminų vartotojai turi teisę iš egzamino rengėjų gauti informacijos apie egzaminus, ir Praktikos nuostatuose numatoma, kaip jie gali šią informaciją tinkamai naudotis. Kaip ir egzaminų rengėjai, egzaminų vartotojai turi priedermių kandidatams ir privalo vadovautis aukštais sąžiningos veiklos standartais. Šios priedermės toliau aptariamos keturiais aspektais: tinkamų egzaminų parinkimo, egzaminų rezultatų interpretavimo, teisingumo siekimo, egzaminus laikančių asmenų informavimo.

Tinkamų egzaminų parinkimas

Egzaminų vartotojai turėtų parinkti savo tikslams ir numatomiems kandidatams tinkamus egzaminus.

Egzaminų rezultatų interpretavimas

Egzaminų vartotojai turėtų tinkamai interpretuoti rezultatus.

Teisingumo siekimas

Egzaminų vartotojai turėtų parinkti tokius egzaminus, kurie rengiami siekiant kuo didesnio teisingumo skirtingų kandidatų (pvz., skirtingų rasių, lyčių, etninių grupių, neįgalumo ir t. t.) atžvilgiu.

Egzaminus laikančių asmenų informavimas

Tais atvejais, kai egzaminų vartotojai tiesiogiai bendrauja su kandidatais, jie turėtų priiimti daugelį tų ALTE narių priedermių, kurios išvardijamos pirmojoje Praktikos nuostatų dalyje „Egzaminus laikančių asmenų informavimas“.

Vertė Rita Juknevičienė

Redagavo
Pribušauskaitė

Joana

Praktikos nuostatuose panaudotas dokumentas *The Code of Fair Testing Practices in Education*, kurį parengė Vašingtono valstijos Jungtinis testavimo praktikos komitetas.